

Inserati se sprejemajo in velja trikotna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se zna primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravištvu (administracija) in ekspedicija na velikem trgu h. številka 9, II. nadstropji.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
Za pol leta . . . 5 " — "
Za četrta leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:
Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
Za pol leta . . . 4 " 20 "
Za četrta leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo na velikem trgu h. št. 9, v II. nadstropji.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Vabilo k naročevanju „SLOVENCA“

za prvo četrletje prih. leta.

List po pošti prejemati velja pri trikratnem izhajanju za celo leto . . . 10 gl. — kr.
" pol leta . . . 5 " — "
" četrta leta . . . 2 " 50 "

V administraciji sprejemati:

Za celo leto 8 gl. 40 kr.
" pol leta 4 " 20 "
" četrta leta 2 " 10 "
Posamezne številke — " 7 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

List pošljemo, kakor je že v navadi, vsem dosedanjim naročnikom. Kdor se ne misli naročiti, naj ga pošlje nazaj, ker ga sicer imamo kot naročnika.

Naročnina se pošilja najceneje po poštah nakaznicah (Postanweisungen)

Opomba 1. Kdor je kaj na dolgu, tega prosimo, da do novega leta svoj dolg poravná, ker lahko mogoče, da bo kak spremen z listom in tedaj moramo tudi mi vse staro poravnati.

Opomba 2. Spremen bo gotov, le časa sprema se ne moremo naznaniti. Nameravali smo o novem letu z dnevnikom začeti, a človek misli, nepričakovani „Streiki“ so pa vse pokvarili. Toraj prosimo malo potrpljenja. Vravnavalo se že bode, ker je vse naročeno, le časa določiti še ne moremo. Kolikor naročnine kdo pošlje, toliko se je bo vračunilo.

Vredništvo in opravištvu.

Nova obrtniška postava. *)

Z Dunaja 13. decembra.

Da bi zbornica tem lažje in gotoveje preobčičem dovršila obrtniško postavo, pričela

*) Po naključju o svojem času izostal. Zaradi celote ga zdaj objavimo. Vredn.

se je današnja seja že ob desetih pred poludnem. Pričakovali smo, da bode govoril samo še poročevalec o § 1, ki se je obravnaval že dva dni, pa vladni zastopnik Weigelsperg je v pričetku seje v imenu vlade izrekel, da ne more podpirati Reschauerjevega predloga naj se domača obrtnija ne prišteva rokodelstvu, ker bi se sicer lahko sodilo, da drugi paragrafi obrtniške postave veljajo tudi za domače obrtnije. Vsled tega pričela se je obravnavati z nova in poljski poslanec Zatorski stavi predlog, v prvem paragrafu 3. oddelku dostaviti, da se domača obrtnija sploh ne sme prištevati k obrtnijam. Levičarji se bahajo, kakor da bi bili oni sprožili to misel in desnico opozorili na to, pa v obrtniškem odseku bilo je v svojem času o tem veliko govorjenja in desnica je hotela gledé domače obrtnije izvrševalni postavi dodati pristavek, da obrtniška postava za domačo obrtnijo nima nobene veljave. Ker so pa levičarji zlasti Reschauer in Exner reč spravili v razgovor, sklenila je desnica v postavo sprejeti dostavek, ki ga je nasvetoval Zatorski. Govorila sta potem še Löblich in pa dr. Herbst, ki je podpiral predlog Zatorskega, ter konečno desnica rekel, da ona skrbi za pomnoženje levčarskih glasov, ker dela na to, da naredna ideja prešnja nemško ljudstvo. Za njima je govoril še poročevalec grof Belcredi, ki je priporočal, naj se sprejme dostavki, ki jih priporočajo Zatorski, Mieroszovski in Adamek, drugi pa naj se zavržejo.

Pri glasovanju predlagal je Löblich, naj se o prvem oddelku, ki obrtnijstva deli v tri vrste, glasuje ustmeno. Pa ta nasvet ni obveljal; prvi oddelek bil je sprejet z ogromno večino; le malo levičarjev pa celi Coroninijev klub je glasoval zoper

ta bistveni oddelek nove obrtniške postave.

Drugi oddelek bil je sprejet brez premembe, ker je bil dostavek Löblichov, da se morajo rokodelska obrtnijstva gosposki kot taka naznaniti, s 150 glasovi proti 148 zavržen. Pri tretjem oddelku bil je sprejet nasvet Zatorskega, da postava za domačo obrtnijo nima nobene veljave pri petem oddelku nasvet Mieroszovskega, da v dvomih, ali je kaka obrtnija fabrika ali rokodelstvo, najprej razsojuje deželna vlada in še le pritožbe ministerstvo, v sedmem oddelku pa predlog Adamekov, da ima minister zaznamovati rokodelske obrtnije samo dotlej, dokler tak imenik ne bode postavno določen. Sprejeta je bila tudi resolucija, ki jo je Adamek v tem smislu nasvetoval. Drugi oddelki § 1 ostali so nespremenjeni.

Pri § 2 govoril je Suesa in zahteval, naj se vrne odseku, da ga spravi v soglasje s § 1, pa je ostal v manjšini in ta paragraf bil je sprejet brez premembe, ravno tako naslednji paragrafi do § 13. Pri § 14 pa je nasvetoval Mieroszovski, naj se iz koncesioniranih ali posebej dovoljenih obrtnij izpusti podkovstvo, ker je na deželi težko dobiti v podkovskih šolah izučeni kovačev. Pa minister je odgovoril, da se bode v posebnem ukazu oziral na te posebne razmere, in Mieroszovski je vsled tega umaknil svoj predlog, pač pa je Hevera nasvetoval, naj se v 18. točko § 14 poleg izdelovanja sprejme tudi „popravljanje“ parnih ketlov, kar pri glasovanju obvelja. Sprejeti so bili potem brez premembe še § 15 do 20, ob dveh pa je bil sklep seje, ker je bila napovedana seja vojaškega odseka.

Dvoja vlada.

Črtice iz ruske zgodovine.

Po Solovjevu in Illovajskem spisal J. Steklasa.

Krimski pohodi. Ali le ta koristen mir se je moral naplačati z vojsko s Turki: v zvezi s poljsko, habsburško monarhijo in Benetkami, ter neobhodno, ker bi bilo brezrazodno dopustiti silnej Turčiji zmagati slabo Poljsko. Sklenjeno je bilo, da bode ruska vojska s svojim pohodom na Krim odvrnila kana od zveze s Turki. Na tak način je Moskva v prvič z veliko vojsko sklenila poiskat zakletega svojega sovražnika v njegovih prebivališčih. Ali pohod na Krim skoz stepe je bil za veliko vojsko do skrajnosti težaven. Ljubimec Sofij, knez Vasilij Vasiljevič Golicev se je vzdignil spomladi l. 1687 z veliko vojsko od 100.000 vojakov na sovražnika; pridružil se mu je pa še tudi hetman Samojlovič s 50.000 Kazakov. Ruska vojska ni zadela na svojem potu na Tatara, nego je srečala še bolj nevarnega sovražnika — stepni požar:

konji so začeli od utrujenosti in glada na sežganej stepi padati, vojaki pa slabeti od letnega pota in sajnega prahu, ki je večkrat preprečil razlikovati celo predmete. Golicev je zbral bojno večjo; tukaj se je sklenilo, da se ima vojska vrniti. Le-to neprimliko pa so upotrebili vojaške starešine maioruske, sovražne hetmanu Samojloviču, ki je pobunal vse proti sebi radi svoje neprimerne oholosti in koristoljubja; oni so prijavi Golicevu, da je hetman sovražnik ruske države ter so sklenili, da ga bodo sami odstranili, če gosudar na to ne bi hotel pristati. Sofija je odgovorila, da hočeta cara Samojloviča odstraniti, ako ni starešinam in vsej vojski ugoden. Vsled tega je bil Samojlovič odstranjen in Golicev ga je komaj rešil pred ozlovoljenimi Kazaki. Starega hetmana so poslali v Sibirijo, na njegovo mesto pa je bil postavljen Ivan Mazepa. Spomladi l. 1689 se je Golicev podal po drugič v stepe z veliko vojsko in z novim hetmanom Mazepo. Zda so stepe srečno prešli; kan z vso svojo ogromno vojsko ni

mogel zabraiti Rusom prodreti do Perekopa; ker pa Golicev ni uvidel nobene koristi od zavzetja te trdnjave in spoznal, da se tukaj radi pomanjkanja vode, trave in lesa, ne bode mogel dolgo držati, vrnil se je z vso vojsko iz Krima.

Nerčinski ugovor. Tako neslavno se je svršila pod Stifjo turška ali bolje krimska vojska. V istem letu 1689 je bil sklenjen ugovor nerčinski s Kitajcem. (Nerčinsk v istočnej Sibiriji na Šiki 4000 prebivalcev, znameniti rudokupi, kjer pregnani delajo.) Ruski polnomočan Golovnin, imajoč malo točnih podatkov o tako oddaljenem kraju, kakor je istočna Sibirija, je sklenil odstopiti Kitajcem oba brega Amura, ter je bila vsled tega trdnjava Albazin, katero so Kazaki z vso hlabrostjo branili proti Kitajcem do temelja porušena.

Detinstvo in odgoja cara Petra. Ali o tem času, ko so se bili znotraj in zunaj gosudarstva Moskovskega privadili viditi Sofijo na čelu uprave ter v vsakem pogledu se

Politični pregled.

V Ljubljani 27. decembra.
Avstrijske dežele.

Z Dunaja. Govori se, da se bode državni zbor sešel uže 12. januarja. Dela zboru ne bode manjkalo. Odseki so uže pripravili poročila. Odbor za sesloženje zemljišč (komasacija) pripravlja poročilo o postavah, katere je nasvetovala gosposka zbornica, a) da se gospodarska zemljišča slože, b) da se gozdi oproste tujih vmesnih posest in gozdne meje naravnajo, c) da se skupna zemljišča razdele in uravnajo skupne pravice zastran užitka in gospodarstva; poročilo železniškega odseka o vladnem predlogu, kar se tiče stranskih železnic pri gališki poprečni železnici; poročilo odseka, kar se tiče peticij za ustanovo zdravniških zbornic (Aerztekammera), poročilo kazenskega odseka o reformi kazenskega ravnanja pri tiskarskih zadevah, poslednjič poročilo o mnogih peticijah; poleg tega bodo brž po praznikih nekateri odbori zopet pričeli delovati.

V gosposki zbornici, kjer delajo odseki tudi med počitnicami, je bil v odseku za obrtnijsko postavo voljen za prvomestnika pl. Fluck in v njegovega namestnika pl. Helfert, v šolski odsek grof Richard Belcredi v prvomestnika in v namestovalca knez Čartoriski.

Povodom slavnega jubileja Habsburgovcev je izročil baron Albert Rotschild dunajskemu županu 150.000 gid. za odvetišče zanemarjeni mladini. V namenilnem pismu se izroča nadzorništvo in pokroviteljstvo za zmirom Dunajskemu mestu.

Postava dne 23. junija 1881 št. 62 drž. zakona obdačuje obrt in prodajo upijanjljivih (žganih) pijač. Gotovo vsak rodoljub želi, da se take postave tudi spojujejo; ali vpraša se le to, kako se ima to razumeti, ker § 10 razločuje taksaj, ali je pripravljeno spirituosnih pijač poglavitno ali le stransko opravilo, ali je plačati peti del ali ves davek, kakor je v postavi določen. § 16 te postave pravi, da se mora davek plačati za pol leta naprej; tu in tam pa še davkarski uradi sami čakajo navodov (instrukcij) kako izpeljati to postavo, a vendar tisti, ki davka ne plača zanaprej, zapade kazni. Kako se sploh to vjema. — Naj bi ministerstvo rešilo to zastavico, in uradi naj bi ne napovedovali kazni, dokler ne sprejemajo ponujenega vplačevanja; ljudje naj bi

na njo obračati, približavati se je njena viast k koncu. Nevaren jej ni bil stareji brat Ivan, ki se ni za nobeno stvar zanimal; ali nevarnost za upraviteljico je vzrasla z leti mlajšega njenega brata Petra. Mi smo slišali o pečalneji osodi tega otroka po smrti očetovej, za carevanja Feodora Aleksajeviča. Po smrti Feodorovej ni bil desetletni Peter dolgo obkrožen z bleskom carskega veličja, za leta kratkotrajni blesk je on z materjo veliko pretrpel, in osoda carice Natalije posle strelskega upora ni bila bolja od one za cara Feodora, čeravno se je Peter nazival carem ter bil ovenčan skupaj z bratom svojim. Peter, sin mačehe, ni bil obljubljen brat vsemogočnej upraviteljici, tako rekoč car opajni (ki je pal v nemilost); za odgojenje njegovo se ni skrbelo. Še za carevanja Feodora so ga začeli učiti čitati ter so mu radi tega dali za učitelja robskega djaka (pevača) Zotova, ki ni mogel niti v umnem niti v nraavnem pogledu koristno uplivati na dečka, ki je bil nadaren s posebnimi sposobnostmi. (Dalje prib.)

pa ne čakali z vplačevanjem, ako vradnje ne sprejmo takega vplačevanja, naj si dajo potrditi, da so denar ponujali.

O Hercegovini je poročal gosp. K. baron Apel vojnemu ministerstvu in skupnemu denarstvenemu ministerstvu o svojem zadnjem potovanju v ti deželi. Novih neredov ni videti. Mohamedani so se skoraj vsi povrnili, a staroverci ne. Treba je, da se vojniške ceste ohranijo. Spisovaje katastra napreduje. V Bosni je že mnogo starovercev nakupilo zemljišč in pridno dela. Iz Budapešte gre general Apel v Arad in od tod v Sarajevo. „C. B.“

Pomiloščenje. Oziroma vseh nasledkov kazni so oprosteni na Hrvaškem tisti, ki so se pregrešili zoper gozdno postavo do spomladi l. 1881. — Po vojaški okrajni so smeli les sekati po šumah, vsi v tem kraju služeči, a l. 1880 so bili nastavljeni gozdni nadzorniki; ljudje se niso zmenili za to in so sekali vse poprek brez dovoljenja, zato jih je bilo tudi na tisoče opraviđanih in obsojenih. Iz tega se lahko vidi, koliko ljudstva je zadelo ta milost vladarjeva.

Pomiloščenje za Bosno in Hercegovino. Presvetli cesar so ukazali, da se imajo ustaviti vse tožbe pri civilnih sodnijah, ki se vrše zoper tiste, ki so se vdeležili ustaje zoper vojno oblast, bodi si, da so ustajnike podpirali, jim živeža dovževali, jih pokrivali ali orožje skrivali, a vendar niso bili zasmeeni z orožjem v roci.

Pomiloščenje tedaj ni splošno in brez izjeme, kakršno je bilo l. 1878 mesca novembra; a vesoljnemu pomiloščenju še sedaj razmere niso ugodne. Manjše čete sovražnikov se prikazujejo še tu in tam, nekaj oboroženih begunov čaka še v Črnogori. Žedarmi in leteči oddelki imajo še zmirom dosti posla, da skrbje za javni mir po nekaterih krajih v južni Bosni in v gorenji Hercegovini. Obsedene dežele še niso popolnoma pomirjene, in to omeja cesarsko milost.

Vendar je tudi tako pomiloščenje zelo veselo zasmenje, ki nam kaže, da se razmere v obsedenih krajih zboljšujejo. Iz političnih vzrokov moramo ta nasvet ministra Kalaja prav z veseljem pozdravljati. V teh petih mescih, odkar je Kalsy začel skrbeti za deželo, se je marsikaj obrnilo na bolje, na enkrat pa ne more biti vse v pravem redu; predštev za Bosno in Hercegovino, ki kaže ostanka 200.000 gid., sedanje omejeno pomiloščenje nam kaže, da se sedanja vlada zave o smotru in o sredstvih, katere hoče rabiti. Vendar kaj čemo še reči z ozirom na tiste, katere je dosegla sedaj cesarska milost. Na stotine je takih, katerim so se sedaj odprla vrata, ki so se z veseljem vrnili k svojim, da praznujejo božične praznike na domačem ognjišču. Pomiloščenje je tedaj politično modra naredba, je pa tudi velikodušni dar vladarja do svojih podložnih; ljudstva v Bosni in Hercegovini bodo spoznala, da imajo milostijivega vladarja, ter se bodo spominjala teh dobrot o svojem času.

O nemško-avstrijski zvezi pišejo vsi listi, posebno pa ugibijejo zakaj da je Prusko sedaj to razglasilo, in povedalo tako precizno, kedaj da neha ta zveza. — Najverjetnejše je menda to, da diplomati drug drugemu nič ne verjamejo, posebno pa Bismark ves svet za nos vodi, a tudi on nikomur ne verjame nič. — Razmere po Evropi in sploh na svetu so dandanes drugačne, kakor l. 1879; Angleži so Egipt posebili, Francoska republika se maje, trohnela Turčija razpada, Rusko pretresajo notranji nemiri, vojska Rusov na

zunaj bi znotranji nemir udušila, a s kom hoče se Rusija zvezati, z Avstrijo zoper Nemčijo, ali z Nemčijo zoper Avstrije, to pa hoče ubraniti nemško-avstrijska zveza, in Bismark, ko je pustil razglasiti avstro-prusko zvezo kliče Rusom na spomin: v sredi Evrope stojimo mi, stojiva mi dva, tedaj varujte se vmes segati; ako pa vendar sežete, pazite, da si prstov ne opečete. Sicer naj si pa vsak to razlaga, kakor mu drago, pravega vzroka ne ve drugi, kakor tist, ki vse nitke v rokah drži, — Bismark, ta pa toliko časa, dokier Božja previdnost to dopušča.

O nemško-avstrijski zvezi piše „Katkov“ v ruskem moskovskem listu tako-le: Vprašanje, ali je zveza med Nemčijo in Avstrijo zapisana ali nezapisana, za nas to ni važno. Rusiji ni nikakor treba biti tretja v tej zvezi. Z mirno vestjo lahko pripuščamo dualistični Avstriji, da je druga ali tretja v tej zvezi. Ako je omenjena zveza obrnjena proti Rusiji, kako more biti tretja v tej zvezi? Ako se pa ta zveza ruskih koristi ne dotika, vpraša se, zakaj bi se mi vdeleževali te zveze. Kedar Rusija na tanko ve, kaj hoče določiti, se doseči dajo tudi nje odnošaji do prijateljev in nasprotnikov. Vse, kar si moremo želeti za korist Rusije, je to, da nje zadeve in nje čast ostane v rokah osebam, ki so trdno, zvesto in zmerno udani svoji doiznosti. Narodna politika ni v tem, da se z njo hvačimo in jo razpostavljamo, marveč v prvi vrsti mora biti vojena v zdravem človeškem razumu in v pravem spoznanju doiznosti do domovine. (To se menda pravi ob kratkem: vsak za se, mi za se, a vi za se; a vidi se vendar nekaka napetost proti Avstriji.)

Vnanje države.

Na Ruskem so obhajali letos 300-letnico, odkar je Sibirija priključena Ruski. To bi bilo imelo biti že pret. l., ker Isker prejšnje glavno mesto v Sibiriji je padel 26. oktobra 1881 v roke kozakom. Vendar lani ni moglo biti veselice zaradi smrti Aleksandra II. Izvoili so tedaj dan, ko se je poklonil kozaki hetman Kuzjo ruskemu caru.

Bisusko in Vatikan sta se zedinila na teh podlagah. 1. Poslanstvo pri papežu se zopet nastane. 2. Poljski škofje se pomilosté. 3. Nadškof Feilusky se zopet verne v Varšavo. 4. Novi škofje se imenujejo, ko sta se Vatikan in Rusko med sabo porazumela. 4. Škofje nasvetujejo vladi prosuce za imenitnejše župe, na manj važne sami namestujejo; država pa ima nekako nadzorstvo nad seminšču. Duhovniki naj govore tam rusko, kjer ljudstvo govori rusko, po drugih krajih imajo popolno prostost zastran jezika. Kar se pa tiče unioy, vlada dopušča vsakemu, da se povrne v katoliško cerkev.

Razsajevalci v Montceau les-Mines obsojeni. — Devet zatočenih je bilo obsojenih v zapor od 1—5 let; 14 zatočenih je bilo oproščenih. — Porotniki so podpisali prošnjo za pomiloščenje.

Ruski in Pruski časopisi sedaj drug drugemu vest sprašujejo, kdo je prvi raztrosil vest o oroževanju, in tukaj pravi ruski „Golos“ da je Prusko začelo najprej na vzhodni meji trdnjave oboroževati in zaradi tega je bilo Rusko prisiljeno tudi od svoje strani skrbeti za varstvo mej. Na to se pa oglasi „Nordd. Allg. Ztg.“ ter pravi: pri trdnjavah je nekako tako, kakor pri ladijah oklepnicah. Tem z večjo močjo butajo krogle ob oklepe pri ladijah, tem debelejša mora biti ploča, in tem močnejše postane nasprotnik na meji za napado, toliko večja mora biti sila,

ki se mu nasproti stavi. To še ni znamenje, da miru ni več, isto tako ni znamenje vojske, ako Angleško in Francosko popravljata svoje ladije oklopnice.

Francosko. Odkar imajo Francozje tretjo republiko, se še nikdar niso toliko pečali z državnim gospodarstvom kakor letos. Tudi občinstvo in časopisje se je za to zanimivalo. Posebno se kaže nekaka skrb zaradi denarnega stanja. Več govornikov v državnem zboru je povdarjalo to stvar. Iz vsega, kar so govorniki navedli, more se toliko reči, da bode konec leta veliko primanjalo in da more gospodarstvo drugače biti, sicer pridejo na boben. Še celo rednih stroškov je nad 100 milijonov višje od dohodkov. Poleg tega se izdaje za javna dela, katera je nasnoval Freycinet, na leto okoli 500 milijonov. To se večidel potroši za železnice. Proge, katere država sama gospodari, so stale nad 500 milijonov; za vzdržanje se dodaje na leto po 1,800.000 frankov, ako privzamemo obresti pri vstanovnem kapitalu zgubi država na leto najmanj 22 milijonov. In takih železnic so hoteli izpeljati za 8 do 9 milijard.

Za nove šole bočejo izdati 700 milijonov; vsaka občina mora imeti šolo. Šole morajo lepe biti, kajti šole so naše cerkve, rekel je Pavel Bert, tedaj morejo lepše biti od cerkva. Občin je na Francoskem 36.000, izmed teh je 31.000 takih, ki si ne morejo držati svoje šole, treba bode državne pripomoči. 4000 je takih, ki nimajo po 20 za šolo godnih otrok, takim občinam zdati šolske palače, bi bilo vendar le od več. Občine na Francoskem imajo prihodkov 480 milijonov, od tega pride na Pariz 220 milijonov, dolžne so pa občine 5 milijard, od tega pride polovica na Pariz, tako da polovico vseh prihodkov vzamejo obresti. Vendar se vse prek dolg dela. Tako je v deželi, ki se zove, da je prva, kar se tiče izobraženosti in napredka.

Izvirni dopisi.

Iz Škofje Loke, 18. dec. (Naša čitalnica.) Kakor razne društva h koncu leta sklepajo svoje račune in volijo nove odbore, tako so bili tudi udje tukajšnje čitalnice vabijeni v nedeljo 17. t. m. ob 7. uri zvečer k običnemu zboru. Zbralo se je lepo število udov in nekaj drugih gostov.

Gospod predsednik zakliče vsem dobro došli, tolika udeležba, pravi, priča, da narodna zavest v Škofje Loke še ni zaspala.

Tajnik g. Bernard razleži potem, kako je narodna čitalnica delovala v preteklem letu. Stalnih udov imela je 42, začasnih nekoliko več. Napravila je večkrat plesne vaje, vendar udje so se jih zelo malo udeleževali. Napravila je dalje v celém letu 7 veselice s petjem, deklamovanjem in igrami, ktere so bile mnogobrojne, kakor do sedaj še nikoli, obiskovane. Vstopnjina k veseliciam bila je le mala, vendar se je s tem precej pomnožilo društveno premoženje. Omenim tudi, da loška čitalnica obstoji že 20 let, tedaj je za ljubljansko gotovo najstarejša na Kranjskem. Največa potreba čitalnici je nova zastava, ta, ki jo ima sedaj, je le „za dež“. V ta namen osnovane so bile že razne veselice, ko bi se še kaj dodelalo, bodisi s sprostovoljnimi doneski, bodisi z novimi zabavami, dobili bi kmalo zastavo, da bi se lahko ž njjo tudi kam pokazali. (Pozneje se je sklenilo v tem obziru vsem udom in prijateljem čitalnice poslati posebno polo, da vsakteri bodisi takoj ali pa po mesečnih

obrokih s sprostovoljnimi darovi pripomore k napravi nove zastave.)

Za njim poroča blagajnik g. Sušnik. Pri sklepu računov lanskega leta imela je čitalnica gotovine le 34 glid. V celém letu so uplačali udje z mesečnimi doneski 252 glid. in veselice so donesle 147 glid. in 90 kr. Pisčano je vse do novega leta, sem pa tje je bilo treba kaj popraviti, tudi kaj novega omisliti, pa dasiravno so bili stroški precej veliki, vendar ostalo je še premoženje v gotovini 97 glid. 36 kr. Ena veselica je bila na korist „Narodnega doma“. Čisti donesek 19 glid. 26 kr. poslal se je takoj na dotično mesto, za kar se je odbor „Narodnega doma“ čitalnici pismeno zahvalil.

Zatem sledila je volitev novega odbora. Izvoljeni so bili sledeči gospodje: Blaž Mohar, predsednik, Arko, podpredsednik, Bernard, tajnik, Sušnik, blagajnik, Krener in Koceli. Ko je bil oficijelni del končan, začela se je prosta zabava. Slišal si marsikatero šaljivo in dovtipno, čutili so zbrani, da tukaj so zares doma, kjer so vsi stanovi ene misli in enega duha. Pevci zakrožili so več narodnih pesmi in ob 10. uri razšli smo se z nado, da se večkrat vidimo v teh prostorih.

Novemu odboru želimo najboljši vspuh. Ako ga bodo udje, ne samo z raznimi in potrebnimi nasveti, ampak tudi dejansko s sodelovanjem podpirali, bo gotovo z družinimi močmi namen čitalnice dosežen. V to pomozi Bog!

Iz Celovca, 20. grudnia. (Interpelacija slovenskih poslancev. Ker so pri nas na Koroškem trdo nemški učitelji na takih šolah nastavljeni, ki bi imele slovenske biti, ker so od slovenskih otrok obiskovane; in ker je vsled tega velikovski okrajni šolski svet razpisal tri take učiteljske službe s pristavkom „die Kenntniss der slavischen Sprache ist wünschenswerth“ (znanje slovenščine se želi), — interpelirali so slovenski poslanci ministra, kako je to, da se pri učitelju slovenskih otrok znanje slovenščine samo „želi“, ko bi se moralo vendar strogo terjati.

Mi smo našim častitim poslancem hvaležni za to interpelacijo, vendar kaj dostavljamo, da nam ne bo nič koristila.

Tej interpelaciji se namreč lahko vstreže ne da bi se nam kaj pomagalo. V prihodnje bodo take službe pač tako razpisane: „Die Kenntniss der slov. Sprache ist erforderlich“ (znanje slovenščine se terja), v resnici pa ga ne bodo terjali. Že zadaj sem Vam pisal, kako je bilo v Podgorju. Tam se je krajni šolski svet pritožil, da učitelj nič slovenski ne zna. Deželni šolski svet je pa rekel, „da brez dvoma zna, ker je v slovenskem kraju rojen.“ S tem razlogom je pritožbo odbil. Vi veste, da je še na Kranjskem venko nemških otrok, ki nič slovenski ne znajo, tonko več na Koroškem med Slovenci. Po logiki našega deželnega šolskega sveta pa znajo vsi ti slovenski in morajo znati, samo za to, ker so v slovenskem kraju rojeni!! Znanje slovenščine se toraj pri nas jako dober kup dobi. V resnici pa še rojeni Slovenci na Koroškem ne znajo slovenski pisati in brati, ker se v šolah tega niso učili. Našim nemškutarjem pa zadoštuje, da učitelj le par slovenskih besed zna, pa je že sposoben za učitelja slovenskih otrok. „Rešpehtarjeva kubarca“ v „Brencljau“ zna bolje slovenski, ko naši koroški učitelj po njih večini, in tako znanje našemu deželnemu šolskemu svetu zadostuje!

In kaj bi tudi bilo, če bi učitelji slovenski znali, če morajo pa vendar

nemško podučevati? Nam s tem prav nič ni pomagane. Mi zahtevamo in potrebujemo slovenske ljudske šole; za te se naj naši poslanci potegnejo, opiraje se pri tem lahko na § 19 drž. osnovne postave, kajti odkar se slovenske občine in šolski sveti pritožujejo zoper nemške šole, od tega časa je prelomljen isti § 19, ker se jim krati ravnopravnost. Ko bi se ne pritoževale, potem bi se lahko reklo „volenti non fit injuria“. Ker se pa pritožujejo, godi se jim krivica. Kot dokaz naj porabijo naši poslanci zaupnice od 20 šolskih svetov in občin na Koroškem, ki jih ima g. prof. Einspieler v rokah, kjer se ti zastopi izrekaže za slovenske šole. Tudi je pritožba St. Jakobske občine šla do dež. šolskega sveta in do naučnega ministerstva. Kaj je s to pritožbo, da se ne reši? Če je treba, bodo še druge občine na državni zbor prošnje za slovenske šole poslale*). Te prošnje bomo odposlali, če je res kaj upanja, da dosežemo slovenske šole, in če se bodo naši poslanci energično za nas potegnili. S tem da učitelji slovenski znajo, nam pa ni nič pomagano, ako v tem jeziku podučevati ne smejo, in za tak dvomljiv, neznamen vseh ni vredno, da bi se prošnje nabirale.

Če bodo Nemci rekli, da so šole na slov. Koroškem tako že utrakvistične, to je, nemško-slovenske, bomo mi dokazali, da to ni res. Kajti le v prvem letu se slovenščine ne morejo popolnoma izogniti, pozneje je pa vse nemško. Slovensko brati in pisati se sploh ne uči. To lahko dokažemo.

Iz Celovca, 21. grudnia. (Še enkrat o interpelaciji.) Moj včerajšnji dopis je bil nekaj prenasgljen. Krivi so časniki, ki pričašajo nepopolne poročila. V teh poročilih duhajskih listov je bilo samo brati, da so naši poslanci interpelirali zavoljo slovenščine nezmožni učiteljev. Še le zdaj sem bral celo interpelacijo v „Tribüne“, ter vidim, da zahtevajo naši poslanci za nas koroške Slovence tudi narodne ljudske šole. Ravno tega sem pogrešal, za to svoj včerajšnji dopis v tem oziru prekličem in izrečem našim vrlim poslancem v imenu koroških Slovencev najtoplejše zahvalo. Resnica pa ostane v mojem včerajšnjem dopisu, kako se bodo naši školniki izgovarjali z nerešljivimi trditvami, da so šole tako že nemško-slovenske, da se toraj slovenščina uči, da ljudstvo zahteva nemške šole itd. Zato prosim, da dopis vse eno priobčite z današnjim vred, da se potrebna pozornost obrne na zaupnice in izjave koroških šolskih svetov do g. Einspielerja ter da se s tem nasprotnikom orožje z rok zbije. Na § 19 se zamoremo le po tem sklicevati, ako naše občine same zahtevajo slovenske šole, zato sem pogrešal v interpelaciji ozir na te izjave naših občin. Dokler minister o tem ni podučil, se lahko izgovarja, da koroške občine same zahtevajo nemške šole, kakor mu pripoveduje koroški deželni šolski svet. Če to stori, potem bo treba v novič drugo interpelacijo sestaviti in opirati se na te izjave slov. občin. Ako bi bile izjave že zdaj omenjene, ne bilo treba tega.

Vsakako je priložnost, o tem spregovoriti pri budgetu (proračunu) naučnega ministerstva. Prosimo slovenske poslance, naj bi se takrat še enkrat oglasili in našli vse tiste občine in šolske svete, ki so se v adresah do g. Einspielerja izrekle za slovenske šole. Toraj še enkrat: lepa hvala vsem slovenskim in českim

*) To bi bilo gotovo dobro in koristno. Vredn.

poslancem, ki so se za nas potegnili in bodo prošeni, da se oglašé še pri budgetni debatili

Z Dunaja, 14. decembra. (Iz državnega zbora. Coroninijev klub. Deželni šolski svet pa česke šole na Dunaji. Uporni potepuhi.) Državni zbor je včeraj podaljšal izjemne postave za Dalmacijo pa postavo o lokalnih železnicah, potem pa je razpravljaj obrtniško postavo, o kateri poročamo na drugem mestu. Ob dveh je g. predsednik sklenil sejo, ter se je ušel vojaški odsek, da bi se posvetoval o postavi gledé nabiranja vojaških novincev za prihodnje leto. Poslanec Schöffel stavil je predlog to posvetovanje teliko časa odložiti, da bode vlada odseku predložila potrebna pojasnila o preustroji vojaštva. Pa večina je ta nasvet zavrgla ter sklenila zboru priporočati, naj postavo sprejme. Za poročevalca bil je izvoljen Zeithammer. Tudi budgetni odsek pričel je včeraj pretresati proračun za l. 1883. Rus je napadal dispozicijski zaklad rekši, da bode obširno o tej zadevi govoril tudi v zbornici.

Novi Coroninijev klub je pri včerajšnjem glasovanju pokazal, da je desnici protivni, ker je ne samo v večih, ampak tudi v malenkostnih vprašanjih glasoval z levico.

Česka šola, ki jo je minister dovolil na Dunaji, Dunajčanom ne dá mirovati. Po vsej sili bočejo vlado primorati, da bi dano dovoljenje preklicala. Najprej je mestni odbor zoper ta predlog rogovih, zdaj pa se je na noge postavil tudi deželni šolski svet. Od deželnega in mestnega odbora izvoljeni udje deželnega šolskega sveta, namreč Kopp, Weitlof, Heffer Raab, Lustkandi in Wiener so namreč izstopili iz deželnega šolskega sveta, češ, da je določba ministрова nepostavna in da oni nečejo biti sokrivi pri izvrševanju nepostavnega ukaza. Ta dogodek pač jasno priča, da se slovanski narodi od tako imenovanih nemških liberalcev nimajo nič nadejati, in da bode treba v prvi vrsti prav temeljnih in obširnih sprememb pri osebatvu naučnega ministerstva, ako si hoče minister pridobiti tonko veljave, da mu ne bodo nasprotovali njegovi lastni ljudje.

V starem policijskem postopki, odločenem za prenočevališče ljudem, ki nimajo stanovanja, sprli so se pred sinočnem potepuhi zoper policaje in zažgali hišno upravo. Pizarna straža je pogasila ogenj, policija pa je odpeljala 35 upornikov in izročila deželni sodnji v kaznovanje. Človek se vpraša, kako je mogoče, da se ljudje puntajo in rogovinjo, ki bi morali biti hvaležni, da jih iz usmiljenja vzemó pod streho. Pa to so vam nič vr-dni postopači, ki so bili že večidel kaznovani zaradi tatvinstva itd. in so menda omenjeni šunder napravili, samo da bi zopet prišli v ječo in bi bili preskrbljeni čez zimo. Kdaj se bode s potepuhi jelo tako ravnati, da si ne bodo več želeli priti nazaj v ječo?

Domače novice.

V Ljubljani, 28. decembra

(Božični oratorij) v zavodi „Marianum“ v nemškem jeziku je bil dobro obiskovan. Navzoči so bili prečastiti knezoški, blagorodni c. k. deželni predsednik in Njega obitelj. Na sv. Štefana je bila 3. prestava te znamenite predstave, za katero se v prvi vrsti trudi v. č. g. kanonik dr. Gogala iz najblazega namena, pomagati zapuščenim sirotam.

(Božično drevo.) Danes, 28. t. m., bo na večer ob 5 uri božična veselica v dekliški sirotišnici pri usmiljenih sestrah na Poljanah.

(Slovesnost otroškega vrta) je bila v pretečeno soboto v zavodu gpdč. Rehn. Navzoči je bila blagorodna gospa deželnega predsednika in Nje obitelj. Lepa slovesnost se je skončala s tem, da so dobili otroci božična darila. Tako se ta lep božični čas razno praznuje po družinah in javnih zavodih.

(Kratko o „Ljudskem shodu“.) Na sv. Štefana dan ob desetih dopoldne je bil sklican v gostilnico pri Tavčarju ljudski shod ali prav za prav le shod obrtnikov, rokodelcev in njihovih pomočnikov, ker drugega prebivalstva ljubljanskega in okoličnega ni skoro nič prišlo. Obširni prostor je bil pa vendar do zadnjega kota poln, kar je dokaz, da je klic sklicateljev našel dober odmev in da tudi naše ljubljanske obrtniške in rokodelske stanove žuti čevlji občnega sedanjega pritiska slabih časov ter neugodnih političnih in družbinskih razmer. Vsaga skup je bilo gotovo nad 200 vdeležencev, zborovanje se je vršilo v lepem redu. Posvetovanje je bilo o dveh točkah, to je o olajšanju stanja malih obrtnikov in rokodelcev, pa o tem, da se delo o nedeljah in praznikih popolnem odpravi po postavnem potu. V tem smislu ste se tudi sklenili resoluciji gospoda Regalija in gospoda Šturma, ki imate iti do državnega zbora; nekaka drugačna resolucija gosp. Kunca pa je ostala v manjšini. Govornikov je bilo več, ki so povdarjali žalostni stan obrtnikov. Predsednik shoda, gosp. Regali je tožil o škodi, ki se godi obrtnikom in rokodelcem po kaznilnici na Gradu in v posilni delavni ci ter stavil potem gori omenjeno resolucijo, v kateri je tudi to, naj bi kaznenci delali le za državo, ne za državljene. Gosp. Kunc je stavil obširnejše predloge ter v iskrenem govoru tožil o bedah rokodelca, za ktere vlada ni storila nič, še manj pa drugi merodajni krogi, ki so zmrslj le videli bogatne, revežev ne; misel ljudoljubstva je zdej prodrla pa celó do viših krogov, knezov — dokaz, da obrtnikom je tudi cesar prijazen. — Prav nepotreben je bil s svojim neotesano nemškim govorom neki čevljar Thuma, ki je vdrhal le po slovenskih časnikih. — Gospod Šarbinec je dobro govoril o odpravi dela o nedeljah in praznikih, ravno tako gosp. Šturm, ki je grajal pisavo tukajšnjega dnevnika o obrtnikih in rokodelcih pa ostro grajal nekatere naše „besedne“ narodnjake; njegov govor je našel največ ploska, resolucija je bila s pohvalo in enoglasno sprejeta. — Gospod Klun pripravljen podati resolucije državni zbornici ker on je edni izmed naših poslancev, ki se za rokodelceve in obrtniške zadeve brigajo. — Zbor je bil živahen, a sklenjen v najlepšem redu, le govornika Thuma je vladni komisar pokaral. Drugih govornikov zavoljo prepčlega prostora danes ne moremo pretresati, le to še, da so bili govori — čeravno ne vsi iz novega stališča — vendar dobro premišljeni in v lepi slovenščini.

K temu pa imamo vendar nekaj dostaviti, če že kdo slovenske časnike — izvzemši „Ljudski Glas“, za ktere ga se je prav reklama delala — vse v en koš meče, mora vendar prej vsaj brati in poznati jih. Ča bi to bilo, bi tisti govornik ne bil vse po enem kopitu meril in obsodil, kakor „Si. N.“; vsaj „Slovenec“ je imel o tej zadevi več dobro premišljenih člankov; za grehe enega časnika se ne smejo obsojevati vsi; če pa nobeden ni izrečeno zaznamovan, tudi izvzet nobeden ni. Zato prihodnjé bolj s premislitkom in hladneje, kajti kdor kar tako okoli sebe maha v sveti jezí, utegne zadeti koga, ki mu je bil

do tje prav varcu prijatelj, in ga zgubiti. Naj si to opazko zapomnijo tisti, katerim je namenjena, pa brez vse jeze. — Kaj več o tej zadevi in o takih ljudskih shodih utegnemo še spregovoriti, ker sami pripoznamo in tudi tako obilno vdeleževanje kaže, da je reč važna in so se naši obrtni in rokodelski stanovi jeli prav živahno brigati zá-njo.

(Železnica iz Ljubljane čez Mengeš) v Kamnik je uže premerjena. Kolodvor v Ljubljani bode poleg privozne ceste pri južnem kolodvoru v Ljubljani. Od Ljubljane pojde nekaj časa železnica ob Dunajski cesti; most čez Savo bode kakih 150 metrov pod sedanjim mostom pri Čeručah, cesta bode šla potem čez Domžale, Jarše in Mengeš v Kamnik. — Ta cesta bode zanimiva tudj zaradi tega, ker se bode vezala s c. k. tovarno za smodnik, ktera je blizu Kamnika za Bistrico v zatišji, a ves kraj, kjer so stope za smodnik je obdan z visokim zidom.

Razne reči.

— Spremembe duhovščine v lavantinski škofiji: Č. g. M. Šinko je dobil župnijo v Zgornji St. Juugerti, č. g. Fideršek pride za duh. pomočnika v Slivnico pri Mariboru; Anton Vraz duh. pomočnik gré kot provisor k sv. Križu, č. g. Osgeri k sv. Petru pri Mariboru in č. g. Kapus k sv. Jakobu v Dolu.

— Bralno društvo v Borovnici je v občnem zboru 17. t. m. izvolilo za predsednika g. Ivana Majarou; podpredsednik je Fran Papler, blagajnik: Jos. Kržič in tajnik: Hinko Podkrajšek.

Umrli so:

24. dec. Feliks Kováčič, kamnotiskar, 16¹/₂ leta, pljučna jetika. 25. dec. Jera Trontel, vdova, 65 let, pljučna hromota. Vera Ravnihar, 8 tednov, božjast.

XX. izkaz doneskov

za spomenik dr. J. Bleiweisa vit. Trsteniškega. Prenesek iz XIX. izkaza 1487 gl. 70 kr

Gosp. Rozman Franc, župnik v Rakitni	1 „ — „
„ Marešič Franjo, kaplan v Šentvidu nad Ljubljano	5 „ — „
„ Tomič, železniški zdravnik	1 „ — „
„ Pirc P. F. S., kanonik in prestojnik gimnazije v Št. Pavlu	5 „ — „
„ P. Spori Roman, dekan v Št. Pavlu	2 „ — „
„ P. Urnik Kolumban, kaplan v Št. Pavlu	2 „ — „
„ J. K.	5 „ — „
„ Škul Valentin, župnik pri Št. Jakobu na Savi	2 „ — „

Skupaj do zdaj 1510 gl. 70 kr.

Zaloga

novih klobukov

v glediščnih ulicah št. 6.

Okrogli visoki klobuki iz klobučine (Filzhut, Cylinder), temno črni, najnovejši nošnja v Parizu po 4 gl. 50 kr.

Enaki klobuki židani po 4 gl. 50 kr. Bruselski klobuki iz klobučine (trdi ali mehki, črne ali rujave barve v raznih podobah) 2 gl. 20 kr.

Vsakdanji klobuki (dobre tvarine in v raznih podobah) po 2 gl. 50 kr.

Klobuki dunajski, za otroke itd. po prav nizki cení 1 gl. 50 kr.

Naročila po pošti izvršuje urno in varno

(2)
A. Pribošič.

I. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani